

Duty of Care

Terwijl overal ter wereld aan de alarmbel wordt getrokken door klimaat-activisten en -experts gaan vervuilende multinationals en nalatende overheden verder hun gang. Tot een Nederlandse advocaat wereldgeschiedenis schrijft en de weg baant voor een nieuw soort klimaatactivisme: in de rechtbank. Roger Cox klaagde in 2015 de Nederlandse overheid aan in een eerste klimaatzaak. Ondanks alle voorspellingen dat dit nooit kon lukken, won hij de zaak. Nu maakt Cox zich op voor een nieuw David versus Goliath verhaal: hij wil Shell aanklagen, één van de meest vervuilende gas- en olie concerns ter wereld.

Regisseur Nic Balthazar volgt in dit spannende courtroom drama Roger Cox tijdens zijn missie. Cox' uitgangspunt is duidelijk: iedereen met grote verantwoordelijkheid heeft een 'zorgplicht': de plicht om alle aardbewoners en de toekomstige generaties een recht op leven te geven, en deze zorgplicht negeren is een onwettelijke daad. Een hoopvol en inspirerend verhaal dat toont hoe één mens werkelijk een verschil kan maken. De wet, advocaten en rechters zouden weleens de enigen kunnen zijn die de wereld op tijd kunnen redden. De film won de publieksprijs op DOCVILLE 2022.

i.s.m. Milieuraad Grimbergen

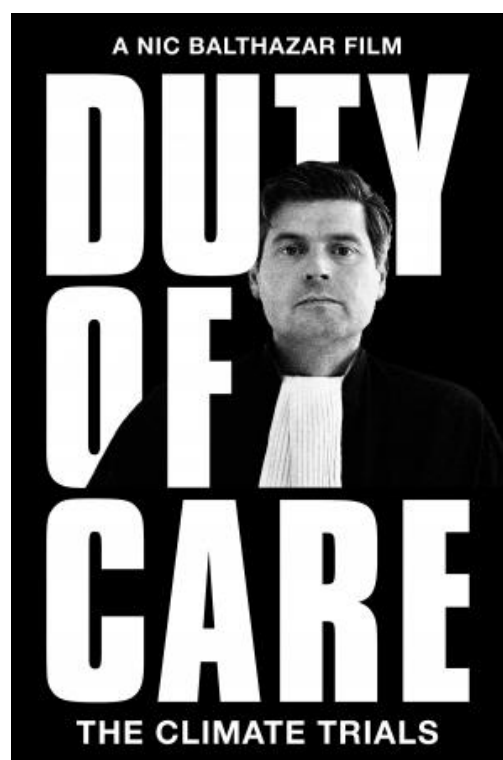
**gesprek met regisseur
Nic Balthazar**

Regie: Nic Balthazar

België, 2022

**Nederlands, Engels gesproken /
NL ondertiteld**

Duur: 1u

BINNENKORT

Àma Gloria
di 5.12.23 – 20u30

WIL
ma 11.12.23 – 9u15 + 19u

L'amour tout court
+ Strange way of life
di 12.12.23 – 20u30

Het Smelt
di 19.12.23 – 20u30
di 2.01.24 – 20u30

Superkat Maurice (5+)
wo 3.01.24 – 15u

Fallen Leaves
di 9.01.24 – 20u30

Holly
di 16.01.24 – 20u30

About dry grasses
di 23.01.24 – 19u30

Here
di 30.01.24 – 20u30

Augure
di 6.02.24 – 20u30

J'aime la vie
di 13.02.24 – 20u30

Killers of the flower moon
di 20.02.24 – 19u30

Priscilla
di 27.02.24 – 20u30

www.ccstrombeek.be/film
tickets@ccstrombeek.be

Recensie - DON QUICHOT WINT EEN VELDSLAG

Filip Rogiers, De Standaard, 7.09.22

Wat valt er nog te vertellen over de klimaatverandering dat we nog niet weten? Er zijn films, boeken, artikels, documentaires bij de vleet en de essentie van de klimaatwetenschap mag na zes rapporten van het IPCC-klimaatpanel genoegzaam bekend worden geacht. We weten nu al zeker dat we afstevenen op meer dan anderhalve graad opwarming, sneller dan zelfs de meest pessimistische modellen aangeven.

Elke dag sneuvelen ergens ter wereld hitterecords, droogtes zijn niet langer een exclusief Afrikaans fenomeen, een derde van Pakistan staat onder water. Ook de sociale en humanitaire schade wordt journaal na journaal aanschouwelijker: mislukte oogsten betekenen hongersnood en waterschaarste, uitdroging en onleefbare regio's leiden tot klimaatvluchtelingen, en zo draait die infernale cirkel maar verder.

De moeder van de klimaatboeken is het rapport van de Club van Rome (1972), de vader van de klimaatfilms is *An inconvenient truth* (2006) van David Guggenheim, maar vooral bekend door Al Gore die hem aan de wereld voorstelde. Het is een film die wel meer mensen van hun paard bliksemde.

De Nederlandse advocaat Roger Cox was een van hen. Tot die tijd was hij een weliswaar gedreven jurist, maar milieu of klimaat stond niet op zijn radar. Hij hield van snelle wagens en vrije weekends. Gore veranderde dat, Cox verdiepte zich in het onderwerp en raakte almaar meer gebeten.

Scholieren kunnen spijbelen voor het klimaat, Extinction Rebellion kan kruispunten bezetten, bankgevels bekladden en zich vastlijmen aan kunstwerken, maar Cox besloot het over een andere boeg te gooien. Hij maakte zich liever bedaard maar wel efficiënter boos over de inertie van politiek en bedrijfswereld. Dat deed hij door het wapen in te zetten dat hij al vele jaren in de vingers had: het recht. Meer bepaald *climate litigation* ofte klimaatrechtspraak. Hij schreef er een boek over dat intussen een standaardwerk is geworden, inspiratie voor de inmiddels meer dan tweeduizend klimaatrechtszaken wereldwijd.

De moeder van die klimaatzaken was de zogenoemde Urgenda-zaak tegen de Nederlandse overheid. Cox bepleitte die zaak en won ze ook. In België bracht het elf BV's op het idee om hetzelfde te doen, wat uiteindelijk resulteerde in 58.000 mede-eisers in de Belgische Klimaatzaak. Ook daar haalde Cox, weliswaar na zes jaar verdragingsmanoeuvres, zijn slag thuis. Nic Balthazar was een van de BV's, hij volgde het hele proces met de camera in de aanslag.

Dat levert een ooggetuigenverslag op. De film is dus niet het werk van een objectieve documentairemaker, maar van een Mitspieler. Stoort dat? Niet echt, want er komt een disclaimer in de film – weliswaar pas halfweg. Bovendien verliest Balthazar zich niet in feiten en cijfers over de klimaatverandering, ze worden hoogstens pro memoria aangestipt. Wie ze toch nog eens op een rijtje wil: herbekijk op VRT Max *Wat houdt ons tegen?* van Jill Peeters.

De focus van Balthazars documentaire ligt op de juridische strijd tegen falend klimaatbeleid. De titel, *Duty of care* ('zorgplicht'), is de juridische crux waarop Cox zijn pleidooien tegen de Nederlandse en Belgische overheden en nadien ook tegen Shell baseerde. In zijn eigen definitie: 'Het staat niemand vrij om gevaren te creëren voor anderen die je redelijkerwijs kunt voorkomen'.

Balthazar zit met zijn camera Cox op de hielen. Derden, internationale klimaatexperts en juristen laat hij opdraven om de uitzonderlijke betekenis van Cox' strijd in de verf te zetten. Zo wordt het een beetje het epos van een moderne held, al ziet Cox zichzelf louter als de bescheiden dienaar van het recht. Je ziet hem nooit echt lachen of jubelen, hij behoudt altijd zijn cool.

Pittig detail is dat Cox getrouwd is met de dochter van een inmiddels overleden Shell-ingenieur. Zijn schoonmoeder is trots op zijn gewonnen strijd, al moet dat toch tot gemengde gevoelens leiden. Cox zei daarover in Het Nieuwsblad: 'Mijn schoonouders hebben door Shell een sprankelend leven geleid. (...) Dat zo iemand op haar 85ste er toch in slaagt om, tegen de houding van haar vrienden in, de omslag te maken, vind ik groots.'

Daar zat qua dramatiek véél meer in. Helaas komt schoonmoeder Cox maar een halve minuut aan het woord. Als familie-verhaal is dit nochtans duizend keer spannender en relevanter dan pakweg De Planckaerts of De Verhulstjes. Intrigerend is het als de familie een oude bedrijfsfilm uit de jaren 80 opdiept. *Climate of concern* heet die film, waarin Shell-ingenieurs gruwelijk precies de opwarming voorspellen, hun grafiek is een oerversie van de bekende 'hockeystick'. 'Daarna vergaten ze het zelf en zetten ze in 2000 ook al hun groene-energieprojecten stop', zegt Cox. Oliegeld boven wetenschap.

Spanning tracht Balthazar in de film te krijgen met ettelijke shots waarin Cox, zijn team en supporters lopen te ijsberen in lelijke, in tl-licht badende zijkamertjes of wandelgangen. Voor de geïnformeerde kijker is die spanningsboog eerder slap, want die weet natuurlijk al – spoiler! – dat Cox zijn zaken wint.

Nog op twee andere momenten werd de kans op wat filmische spanning verkeken. Tegenstanders van klimaatzaken betogen dat het niet aan rechters toekomt om klimaatdoelen op te leggen, maar aan de politiek. Het is een foute aanname – de rechters dicteren niet de klimaatdoelen, ze wijzen de overheid op hun 'zorgplicht' als goede huisvaders – maar een tegenstem had hier niet misstaan, al was het maar om ze in een didactisch Q&A te weerleggen. Ook ware het interessant geweest om na Cox' vaststelling dat met name de Belgische overheid het laat afweten, een beenhard interview met Zuhair Demir of een van de zeven of acht – we zijn de tel kwijt – andere klimaatministers in te lassen. Hadden die ook, zoals Maggie De Block tijdens corona, gezegd: 'Het is wat het is'?

Cox is een Don Quichot. Hij wint enkele veldslagen, maar niet de oorlog en dat weet hij zelf als geen ander. Overheden gaan na een veroordeling liever in beroep dan dat ze de kern van de zaak aanpakken.

'Het is naar de sodeju', zei Cox ooit in deze krant. De film eindigt met de acute gevolgen van de klimaatverandering. Ironisch genoeg werd in de zomer van 2021 Cox' eigenste heimat, Nederlands Limburg, getroffen door overstromingen. Het beeld van Cox zonder toga maar met laarzen in het water, beklijft.

De slotnoot is realistisch, de moraal ook: Cox voert een strijd die het al te minimalistische klimaatbeleid niet per se van koers zal veranderen. Maar nut is in deze strijd niet langer het enige wat telt, er zijn ook ethiek en aansprakelijkheid. Ooit komt er misschien een Internationaal Klimaat Hof, en rechters zullen in Cox' zaken vroeger, maar sprekende precedents vinden.

Lees meer op de website

<https://www.ccstrombeek.be/film/duty-of-care>